

MARCI TULLI CICERONIS

PRO MILONE

§ 1-3: προοίμιο:

- Ο Κικέρων προσπαθεί να προετοιμάσει ψυχολογικά τους δικαστές για τη διεξαγωγή της δίκης.
- Έκθεση της παρούσας κατάστασης: περιφρούρηση του δικαστηρίου από τις στρατιωτικές δυνάμεις του Πομπήιου για τη διασφάλιση της έννομης τάξης.
- Καθεστώς «τρομοκρατίας».

§ 4: προίμιο:

- Άφοβη και αμερόληπτη ψήφος δικαστών υπέρ του Μίλωνα.
- Timor: μείωση του λειτουργίας του φόβου με τη χρήση υποθετικού λόγου.
- Νόμιμη δικαστική εξουσία vs παράνομοι οπαδοί Κλώδιου.
- Καθήκον δικαστών η δικαιοσύνη: *per vestram fidem virtutem sapientiam*.
- Nos: ταύτιση Κικέρωνα με Μίλωνα.
- Tabellae: *condemno/absolvo*.

§ 5: προοίμιο

- Αδικοιολόγητη η επιρροή των οπαδών του Κλώδιου στο δικαστήριο.
- Διάκριση της δικαστικής διαδικασίας από κάθε πολιτική δραστηριότητα.
- Παρομοίωση του πολιτικού βίου με φυσικά φαινόμενα.
- Σώμα δικαστών: senatorii, equestres, tribuni aerarii).

§ 6: προοίμιο

- Θέτει τη βάση υπεράσπισης: δεν υπερασπίζεται το Μίλωνα λόγω του ήθους και των υψηλών υπηρεσιών του στην πατρίδα (deprecatio), ούτε επειδή έσωσε τους ρωμαίους πολίτες από επικίνδυνο εχθρό (comparatio, βλ. υπεράσπιση Βρούτου), αλλά επειδή **ο φόνος προκύπτει καθαρά ως αυτοάμυνα σε ενέδρα που έστησε ο ίδιος ο Κλώδιος στο Μίλωνα.**

§ 24 διήγηση

- Ξεκινά με το όνομα στο οποίο θα αναφερθεί.
- Εδώ δίνονται οι πρώτες αποδείξεις για προμελετημένες κινήσεις το Κλώδιου σε βάρος της Πολιτείας

§ 25: διήγηση

- Προϋπάρχουσα του φόνου αντιπαράθεση Κλώδιου – Μίλωνα με υποκινητή τον Κλώδιο.
- Παρομοίωση με ανθρώπινο σώμα.
- Η αντιπολίτευση στην υποψηφιότητα του Μίλωνα γινόταν ουσιαστικά με ενέργειες επικίνδυνες για την πολιτική τάξη, αφού ευτελέστατοι πολίτες ως οπαδοί του εναντιώνονταν στη βούληση των ανώτερων τάξεων.

§ 26: διήγηση

- Ταύτιση των ταραχοποιών στοιχείων της προηγούμενης περιόδου δράσης του Κλώδιου με τους διαμαρτυρόμενους για το θάνατό του.
- Επικαλείται ως απόδειξη ότι ο Κλώδιος απροκάλυπτα υποστήριζε τη δολοφονία του Μίλωνα.

§ 27: διήγηση

- Με δεδομένο ότι η απειλή του Κλώδιου ήταν ολοφάνερη, ο Κικέρων επικαλείται το γεγονός ότι η αναμενόμενη μετακίνηση του Μίλωνα ως αξιωματούχου αποτελούσε την ιδανική περίπτωση για να σχεδιάσει ο Κλώδιος τη δολοφονία του .
- Η αποφασιστικότητα του Κλώδιου αποδεικνύεται κι από το γεγονός ότι εγκατέλειψε μια από τις τόσο προσφιλείς του θορυβώδεις συγκεντρώσεις των οπαδών του.
- Ο Κικέρων παραποιεί κάπως τα πραγματικά γεγονότα ή τα παρουσιάζει από τη δική του οπτική γωνία.

§ 28: διήγηση

- Αφού από 24-27 μιλούσε για τον Κλώδιο και τους οπαδούς του, τώρα εισάγει το Μίλωνα.
- Ο Κλώδιος παρουσιάστηκε ως ταραχοποιός και άνθρωπος αθέμιτα ανταγωνιστικός, ο Μίλων εδώ παρουσιάζεται ως ευηπόληπτος Συγκλητικός, φιλήσυχος οικογενειάρχης και αφοσιωμένος στο αξίωμά του.
- Χιουμοριστικές εικόνες vs βία.
- Χρησιμοποιεί ο Κικέρων το οξύμωρο σχήμα για τα γεγονότα και τους χαρακτηρισμούς των αντιδίκων.

§ 29: διήγηση

- Περιγραφή της σκηνής του φόνου του Κλώδιου
- Δράστες είναι οι δούλοι του Μίλωνα, χωρίς την παρότρυνσή του. Παρουσιάζει το φόνο ως αγανακτισμένη αντίδραση πιστών δούλων του Μίλωνα που πάνω στη σύγχυση νόμιζαν ότι είχε σκοτωθεί κι ήθελαν να τιμωρήσουν τον ένοχο.
- Καθώς οι δούλοι προέβησαν στο φόνο του Κλώδιου πεπεισμένοι ότι ο κύριός τους ήταν ήδη νεκρός, εκτιμάται η αφοσίωσή τους και δηλώνεται ότι ενήργησαν αυτόβουλα, οπότε ούτε για ηθική αυτοουργία μπορεί να κατηγορηθεί ο Μίλωνας.

§ 72: απόδειξη

- Από εδώ αρχίζει ο ισχυρισμός ότι ο φόνος του Κλώδιου, όπως κι αν έγινε, ήταν ευεργετικός για τη Ρωμαϊκή πολιτεία.
- Ο Μίλων, λόγω της κακής φυσιογνωμίας του Κλώδιου, είχε το δικαίωμα να καυχάται για το φόνο του, αφού ήταν σωτήριος για τους πολίτες.
- Παρόλα αυτά η αθωότητα του Μίλωνα έχει ήδη αποδειχθεί στη διήγηση.
- Ο Κλώδιος ιερόσυλος.

§ 73: απόδειξη

- Εδώ αναφέρονται πολλές ανόσιες πράξεις του Κλώδιου.
- Σημειώνεται και η προσωπική αντιπαράθεση του Κικέρωνα με τον Κλώδιο, αφού συνέβαλε στο να εξοριστεί ο Κικέρων μετά τη συνωμοσία του Κατιλίνα.

§ 76: απόδειξη

- Δίκαιος και σωτήριος ο φόνος του Κλώδιου για την Πολιτεία.
- Περιγράφεται γλαφυρά ο εθισμός του Κλώδιου στο έγκλημα.
- Στρέφεται προς τους δικαστές και διεγείρει το πατριωτικό τους συναίσθημα, αλλά κυρίως επιχειρεί να τους επηρεάσει με το τέχνασμα της προσωπικής απειλής, όχι μόνο προς τις περιουσίες τους, αλλά κυρίως προς τις οικογένειές τους (υποθετικά εγκλήματα).
- Οι Συγκλητικοί υπερασπίζονταν με κάθε τρόπο τις περιουσίες τους.

§ 77: απόδειξη

- Με ευγλωττία ο Κικέρων αποδίδει στον Κλώδιο επαναστατικές διαθέσεις ενάντια στην Πολιτεία.
- *Ius, aequitas, leges, libertas, pudor, pudicitia*: ρωμαϊκές αξίες.
- *Summorum imperatorum*: Μάριος, Σύλλας, Πομπήιος, Καίσαρας **vs** ο Κλώδιος ως επίδοξος στρατηγός.

§ 78: απόδειξη

- Το παρόν και το μέλλον της Ρώμης ευεργετήθηκε από το φόνο του Κλώδιου
- Ο Κικέρων προβάλλει το δικό του μίσος που προκύπτει από πραγματικά γεγονότα ως ίσο με την απέχθεια των δικαστών και της άρχουσας τάξης για την πιθανότητα να τους βλάψει ο Κλώδιος.
- Κοινός παρονομαστής : scelus, exitium.

§ 79: απόδειξη

- Φιλοσοφικά επιχειρήματα.
- Η φιλοσοφική έννοια της φαντασίας που προκαλεί ενάργεια στο νου του υποκειμένου (Στωικοί).
- Propter amicitiam vs propter rem publicam.
- Nolitis: υπόδειγμα επιχειρηματολογίας.

§ 80: απόδειξη

- Επικαλείται και Ελληνικά παραδείγματα τυραννοκτόνων (Αρμόδιος και Αριστογείτων, δολοφόνοι του Ίππαρχου, γιου του Πεισίστρατου), γνώση που τη συνδέει και με την περίοδο παραμονής του στην Ελλάδα για φιλοσοφικές σπουδές.

§ 92: επίλογος

- Δύο μέρη: ανακεφαλαίωση & ελέου εισβολή.
- Ο Μίλων αξίζει τον οίκτο των δικαστών και την εύνοιά τους επειδή υπομένει με αξιοπρέπεια και με συνείδηση ήσυχη, αφού δε διέπραξε φόνο, αλλά κι αν διέπραττε θα ήταν για το καλό της πολιτείας, και δεν ικετεύει να τον αθωώσουν.

§ 93-94: επίλογος: ρητορική υπερβολή

- Ο Κικέρων ξανάγραψε την υπεράσπιση του Μίλωνα, όταν αυτός ήταν εξόριστος στη Μασσαλία. Εδώ φαίνεται ότι μιλάει εκ μέρους του εξόριστου πια Μίλωνα και έτσι έχουμε αναχρονισμό.

§ 95-96: επίλογος

- Ο Μίλων περιμένει οι συμπολίτες του να τον αθωώσουν για να μη φανούν αχάριστοι, καθώς τόσο ο λαός αποκόμισε οικονομικά οφέλη από τον ίδιο, όσο και η Σύγκλητος τον ευνοούσε (τον υποστήριζε για το αξίωμα του Υπάτου).

§ 97-99: επίλογος

- Beatos esse: στωική ευδαιμονία: gloria.
- Η δόξα μας παρηγορεί για τη σύντομη ζωή μας και μας ανεβάζει στον ουρανό.
- Ο Κικέρων μεταφέρει διαρκώς τα (υποτιθέμενα) λόγια του Μίλωνα.

§ 100-105: επίλογος: πάθος

§ 100: consolatio

§ 101: his lacrimis non movetur Milo

§ 102: o me miserum, o me infelicem!

§ 103: ... tantum scelus

§ 104-5: κατακλείδα